

NACIONALINĖ
ŠVIETIMO
AGENTŪRA

Kiekiniai ir kelintiniai skaitvardžiai

Ablativus temporis

De mensibus

Doc. Dr. Audronė Kučinskienė, VU Klasikinės filologijos katedra

LOTYNŲ KALBOS IR ANTIKOS KULTŪROS DALYKO MOKYTOJŲ KVALIFIKACIJOS TOBULINIMO PROGRAMA, 2023

Kiekiniai ir kelintiniai skaitvardžiai

(numeralia cardinalia, numeralia ordinalia)

Reikšmė	Ženklas	Cardinalia	Ordinalia
1	I	unus, a, um	primus, a, um
2	II	duo, duae, duo	secundus, a, um
3	III	tres, tria	tertius, a, um
4	IV	quattuor	quartus, a, um
5	V	quinque	quintus, a, um
6	VI	sex	sextus, a, um
7	VII	septem	septimus, a, um
8	VIII	octo	octāvus, a, um
9	IX	novem	nonus, a, um
10	X	decem	decimus, a, um
11	XI	undecim	undecimus, a, um
12	XII	duodecim	duodecimus, a, um

Skaitvardžių linksniavimas

	<i>Singularis</i>	<i>Pluralis</i>
Nom.	unus una unum	uni unae una
Gen.	unīus	unōrum unārum unōrum
Dat.	uni	unis
Acc.	unum unam unum	unos unas una
Abl.	uno una uno	unis
	<i>Dualis</i>	<i>Pluralis</i>
Nom.	duo duae duo	tres tria
Gen.	duōrum duārum duōrum	trium
Dat.	duōbus duābus duōbus	tribus
Acc.	duōs duās duo	tres tria
Abl.	duōbus duābus duōbus	tribus

Sententiae Latinae

- *Unus pro omnibus, omnes pro uno.*
- *Una voce.*
- *Una hirundo non facit ver.*
- *Duo, cum faciunt idem, non est idem.*
- *Duos qui lepores sequitur, neutrum capit.*
- *Tres faciunt collegium.*
- *Duobus litigantibus tertius gaudet.*
- *Tertium non datur.*
- *Septem sapientes.*
- *Septem artes liberales .*
- *Duodecim aerumnae Herculis.*

Skaitvardžiai tarptautiniuose žodžiuose

- Unikalus
- Duetas
- Kvartetas
- Decimetras
- Sekstetas
- Oktava
- Decibelas
- Undecima

Ablativus temporis – laiko abliatyvas

- Reiškia laiko aplinkybę, atsako į klausimą *kada?* (quando?):

diē – dieną

nocte – naktį

autumnō – rudenį

vere - pavasarį

annō – metais

annō decimō – dešimtais metais

bellō Pūnicō secundō – per antrąjį punų karą

antiquissimis temporibus – seniausiais laikais

De mensibus

Annus **duodecim** menses habet: **primus** mensis Ianuarius, qui a Iano, principii deo, nomen habet; **secundus** mensis Februarius, qui a februo, Romanorum ritu sacro, appellatur; **tertius** mensis Martius, qui a Marte deo, Romuli patre, nomen habet; **quartus** mensis Aprilis, ut Terentius Varro docet, a verbo „aperire“ nomen habet, nam ver omnia aperit; **quintus** mensis Maius a Maiā deā, Mercurii matre, **sextus** mensis Iunius a Iunōne, Iovis uxore, nomen habet. Prius (*anksčiau*) mensis **septimus** a numero quinque – Quintilis et mensis **octāvus** a numero sex Sextilis nominabantur. Sed postea **septimus** mensis Iulius a Gaio Iulio Caesare et **octāvus** mensis Augustus ab Octaviāno Augusto appellatus est.

Reliqui menses nomina propria non habent: September a numero **septem**, October a numero **octo**, November a numero **novem**, December a numero **decem** nomina habent. Cur mensis **nonus** a numero **septem**, mensis **decimus** a numero **octo**, **undecimus** a numero **novem**, **duodecimus** a numero **decem** nomen habet? Olim videlicet (*turbūt*) annus **decem** menses habebat et **primus** anni mensis Martius erat. Si a mense Martio menses numerābis, September – **septimus**, October – **octāvus**, November – **nonus**, December – **decimus** mensis est. Sed postea ante Martium **duo** menses additi sunt: Ianuarius et Februarius; Ianuarius **primus** anni mensis factus est, sed nomina mensium mutata non sunt.

I užduotis. Išrašykite iš teksto skaitvardžius eilės tvarka. Šalia parašykite atitinkamus mėnesių pavadinimus.

	Kiekiniai skaitvardžiai (<i>numeralia cardinalia</i>)	Kelintiniai skaitvardžiai (<i>numeralia ordinalia</i>)	Mėnuo (<i>mensis</i>)
1.			
2.			
3.			
4.			
5.			
6.			
7.			
8.			
9.			
10.			
11.			
12.			

Tikriname užduotį.

	Kiekiniai skaitvardžiai (<i>numeralia cardinalia</i>)	Kelintiniai skaitvardžiai (<i>numeralia ordinalia</i>)	Mėnuo (<i>mensis</i>)
1.	unus, a, um	primus, a, um	Ianuarius
2.	duo, duae, duo	secundus, a, um	Februarius
3.	tres, tria	tertius, a, um	Martius
4.	quattuor	quartus, a, um	Aprilis
5.	quinque	quintus, a, um	Maius
6.	sex	sextus, a, um	Iunius
7.	septem	septimus, a, um	Iulius
8.	octo	octavus, a, um	Augustus
9.	novem	nonus, a, um	September
10.	decem	decimus, a, um	October
11.	undecim	undecimus, a, um	November
12.	duodecim	duodecimus, a, um	December

II užduotis. Atsakykite į klausimus lotyniškai. (Quot – kiek? Quotus – kelintas? Qui – Koks? Kuris?)

- i. Quot menses habet annus in nostro calendario? _____
- ii. Quot menses habebat annus temporibus antiquis?
_____
- iii. Quotus mensis cognomen Octaviani habet? _____
- iv. Quotus mensis nomen Caesaris habet? _____
- v. Qui mensis nomine dei Martis appellatus est? _____
- vi. Qui mensis nomine deae Iunonis appellatus est?
_____

Tikriname užduotį.

- i. Quot menses habet annus in nostro calendario? **Duodecim**
- ii. Quot menses habebat annus temporibus antiquis? **Decem**
- iii. Quotus mensis cognomen Octaviani habet? **Octavus**
- iv. Quotus mensis nomen Caesaris habet? **Septimus**
- v. Qui mensis nomine dei Martis appellatus est? **Martius**
- vi. Qui mensis nomine deae Iunonis appellatus est? **Iunius**

III užduotis. Palyginkite lotyniškų mėnesių pavadinimus su angliškais (vokiškais, prancūziškais). Paaiškinkite, kur slypi neatitikimas mėnesių pavadinimuose? Ką reiškia IX, X, XI ir XII mėnesių pavadinimai? Kodėl?

Lotyniški pavadinimai	Angliški pavadinimai	Prancūziški pavadinimai	Vokiški pavadinimai
Ianuaris	January		
Februarius	February		
Martius	March		
Aprilis	April		
Maius	May		
Iunius	June		
Iulius	July		
Augustus	August		
September	September		
October	October		
November	November		
December	December		

IV užduotis. Įrašykite trūkstamus skaitvardžius.

Ab urbe condita

Romulus Romam condidit saeculo _____ ante Christum natum. Primis saeculis, ut Titus Livius narrat, urbem Romam _____ reges habuērunt. _____ rex Romulus suum nomen urbi dedit. _____ rex Numa Pompilius religiōnem coluit. _____ rex Tullus Hostilius cum multis hostibus bellāvit. _____ regi Romāni nomen erat Ancus Marcius. _____ rex Tarquinius Priscus saeculo _____ Cloācam Maximam in foro aedificāvit. _____ rex Servius Tullius murum circa Romam construit. Illum murum et hodie nomine Servii appellāmus. _____ et ultimus rex Tarquinius Superbus erat, qui templum Iovis Optimi Maximi in Capitolio exēgit. Ille Tarquinius, ut cognōmen monstrat, vir superbus et improbus erat. Populus Romānus regem expulit et duos consules quotannis creāre solēbat. Primi consules Romani anno quingentesimo nono (509) ante Christum natum templum Iovis in Capitolio consecravērunt.

Primus, sexto, Quintus , Tertius, septem, octāvo, Secundus, Septimus
Quarto, Sextus

Ab urbe condita

Romulus Romam condidit saeculo **octāvo** ante Christum natum. Primis saeculis, ut Titus Livius narrat, urbem Romam **septem** reges habuērunt. **Primus** rex Romulus suum nomen urbi dedit. **Secundus** rex Numa Pompilius religiōnem coluit. **Tertius** rex Tullus Hostilius cum multis hostibus bellāvit. **Quarto** regi Romāni nomen erat Ancus Marcius. **Quintus** rex Tarquinius Priscus saeculo **sexto** Cloācam Maximam in foro aedificāvit. **Sextus** rex Servius Tullius murum circa Romam construit. Illum murum et hodie nomine Servii appellāmus. **Septimus** et ultimus rex Tarquinius Superbus erat, qui templum Iovis Optimi Maximi in Capitolio exēgit. Ille Tarquinius, ut cognōmen monstrat, vir superbus et improbus erat. Populus Romānus regem expulit et duos consules quotannis creāre solēbat. Primi consules Romani anno quingentesimo nono (509) ante Christum natum templum Iovis in Capitolio consecravērunt.

Reikšmė	Ženklas	Cardinalia	Ordinalia
1	I	unus, a, um	primus, a, um
2	II	duo, duae, duo	secundus, a, um
3	III	tres, tria	tertius, a, um
4	IV	quattuor	quartus, a, um
5	V	quinque	quintus, a, um
6	VI	sex	sextus, a, um
7	VII	septem	septimus, a, um
8	VIII	octo	octavus, a, um
9	IX	novem	nonus, a, um
10	X	decem	decimus, a, um
11	XI	undecim	undecimus, a, um
12	XII	duodecim	duodecimus, a, um
13	XIII	tredecim	tertius decimus
14	XIV	quattuordecim	quartus decimus
15	XV	quindecim	quintus decimus
16	XVI	sedecim	sextus decimus
17	XVII	septendecim	septimus decimus
18	XVIII	duodeviginti	duodevicesimus, a, um
19	XIX	undeviginti	undevicesimus, a, um
20	XX	viginti	vicesimus, a, um
30	XXX	triginta	tricesimus, a, um
40	XL	quadraginta	quadragessimus, a, um
50	L	quingenta	quingagesimus, a, um
60	LX	sexaginta	sexagesimus, a, um
70	LXX	septuaginta	septuagesimus, a, um
80	LXXX	octoginta	octogesimus, a, um
90	XC	nonaginta	nonagesimus, a, um
100	C	centum	centesimus, a, um
200	CC	ducenti, ae, a	ducentesimus, a, um
300	CCC	trecenti, ae, a	trecentesimus, a, um
400	CD	quadringenti, ae, a	quadringentesimus, a, um
500	D	quingenti, ae, a	quingentesimus, a, um
600	DC	sescenti, ae, a	sescentesimus, a, um
700	DCC	septingenti, ae, a	septingentesimus, a, um
800	DCCC	octingenti, ae, a	octingentesimus, a, um
900	CM	nongenti, ae, a	nongentesimus, a, um
1000	M	mille	millesimus, a, um

Romēniški skaitmenys

I – 1

V – 5

X – 10

L – 50

C – 100

D – 500

M - 1000

XX – 20

XXX – 30

XL – 40

L – 50

LX – 60

LXX – 70

LXXX – 80

XC – 90

C – 100

CC – 200

CCC – 300

CD – 400

D – 500

DC – 600

DCC – 700

DCCC – 800

CM – 900

M – 1000

V užduotis. Parašykite romėniškais skaitmenimis

- 1999
- 786
- 973
- 497
- 888
- 649
- 2019
- 1444
- 1875

Tikriname užduotį

- 1999: **MCMXCIX**
- 786: **DCCLXXXVI**
- 973: **CMLXXIII**
- 497: **CDXCVII**
- 888: **DCCCLXXXVIII**
- 649: **DCXLIX**
- 2019: **MMXIX**
- 1444: **MCDXLIV**
- 1875: **MDCCCLXXV**

VI užduotis. Koks skaičius?

- **MCDXC**
- **MCMXVII**
- **DLV**
- **XLIX**
- **MDLV**
- **DCCLX**
- **MCMLXXIV**
- **MMXX**

Tikriname užduotį

- **MCDXC: 1490**
- **MCMXVII: 1917**
- **DLV: 555**
- **XLIX: 49**
- **MDLV: 1555**
- **DCCLX: 760**
- **MCMLXXIV: 1974**
- **MMXX: 2020**